Photo by Alietser Prats

DOPAD PANDEMIE COVID-19 NA KUBĚ V ROCE 2020

PROSINEC 2020

DOPAD PANDEMIE COVID-19 NA KUBĚ V ROCE 2020

IYANU OSUNMO

PROSINEC 2020

Člověk v tísni

Centrum pro lidská práva a demokracii

https://www.clovekvtisni.cz
https://cubalog.eu/en/

02

OBSAH

Úvod 3
Reakce kubánského systému na pandemii 5
Kubánské zdravotnictví 8
COVID-19 a kubánska ekonomika 13
Ekonomické dopady na obyvatelstvo 14
Reakce kubánské vlády na ekonomické problémy 15
Nedostatek jídla způsobený pandemií 16
Situace na Kubě v oblasti bydlení během pandemie 18
COVID-19 a zranitelné skupiny obyvatel 20
Závěr 21
Bibliografie 22

KLÍČOVÁ SLOVA

Kuba, COVID-19, zdravotnictví, testování, krize, doktoři, novináři

03 ÚVOD

Sars-Cov-2, nový lidský koronavirus, způsobil pandemii COVID-19, která od svého začátku do 15. ledna 2021 způsobila na celém světě více jak 93,3 milionu případů nákazy a téměř 2 miliony úmrtí. Koronavirus takto přivodil mnoho problémů pro zdravotnické systémy po celém světě a přijatá opatření vedoucí ke zmírnění přenosu viru měla zásadní sociální a ekonomické důsledky pro země po celém světě, včetně Kuby. Navzdory opatřením kubánské vlády zakazujícím vstup turistů na její území a zavedení celostátní karantény se Kubě nepodařilo pandemii odvrátit a k 28. prosinci hlásila 11 205 případů nákazy a 142 úmrtí. Navíc kvůli rozšířené chudobě, nedostatečně financovanému a zastaralému zdravotnímu systému, nefungujícímu zásobování, a nedostatku formálních pracovních příležitostí je země obzvláště zranitelná a důsledky pandemie COVID-19 ji mohou dále oslabit.

Místo snahy zmírnit její dopad zavedla kubánská vláda restriktivní opatření zaměřené na prevenci a kontrolu, které režimu umožnily omezit životy novinářů, aktivistů a marginalizovaných komunit.[1] Podle databáze Eye on Cuba byl během pandemie zaznamenán velký počet případů porušování lidských práv, přičemž mezi 1. březnem a 30. zářím 2020 bylo zaznamenáno 335 případů porušení základních svobod kubánskými úřady a 94 případů svévolného zadržení.[2]

Mezi případy porušování lidských práv páchané na kubánském obyvatelstvu patří vyhrožování, pronásledování, předvolávání na policii, vydávání pokut, a používání fyzického násilí a razie. Nejčastěji k nim docházelo v provinciích Havana, Santiago de Cuba a Villa Clara. Kubánská vláda navíc používá represivní způsob chování, jelikož během pandemie nelegálně umísťuje lidskoprávní aktivisty, novináře a nezávislé umělce do domácího vězení.[3]

04

Přestože přístup kubánské vlády zasazujícíse o zmírnění pandemie se jeví jako efektivní, režimní opatření selektivně prosazující sociální distancování, všudypřítomný dozor režimu a umlčování nezávislých novinářů a aktivistů se ukázaly jako škodlivé pro ochranu lidských práv v zemi, nemluvě o tom, že bylo zaznamenáno mnoho případů, kdy se občané shlukovali, protože se snažili získat dodávky základních produktů. Rozhodnutí režimu provést zásadní škrty v kapitole veřejného zdravotnictví vládního rozpočtu, zavřít nemocnice ve venkovských oblastech a neschopnost dostatečně zásobovat nemocnice zdravotnickým materiálem dále prohloubily dopady pandemie na obyčejné Kubánce.

Photo by Alietser Prats

05 REAKCE KUBÁNSKÉHO SYSTÉMU NA PANDEMII

> ***Kubánská vláda zneužila nařízení nosit roušky na veřejnosti jako záminku k pronásledování aktivistů.***

Zatímco Kuba potvrdila první případy nákazy nemocí COVID-19 v polovině března, vládní opatření se začaly připravovat již koncem ledna. Prostřednictvím Kubánské proti-pandemické strategie, nazvané Plán prevence a zamezení nemoci, vláda zavedla školení zdravotnických pracovníků, posílila Národní program pro sledování akutních respiračních infekcí (ARI, Acute Respiratory Infections), zvětšila infrastrukturu laboratoří a prostory pro molekulární diagnostiku infekce COVID-19.[4] Tato Kubánská strategie pro kontrolu šíření COVID-19 byla odborníky hodnocena jako účinná, protože nařídila rozsáhlé sledování akutních respiračních infekcí, trasování kontaktů, zavedla rozumný testovací program a vydala nařízení nosit roušky na veřejných místech. Zastánci kubánských proti-pandemických opatření navíc tvrdí, že státem kontrolovaná ekonomika a politika veřejného zdraví usnadnily mobilizaci nouzových zdrojů a rychlou izolaci potvrzených případů.[5] Podle Kubánské observatoře lidských práv však vláda nevyhlásila výjimečný stav v březnu, když se na Kubě objevily první případy nákazy, protože zpočátku nepochopila závažnost pandemie.[6] Kubánská vláda zneužila nařízení nosit roušky na veřejnosti jako záminku k pronásledování aktivistů, kteří údajně nepochopili závažnost pandemie, protože nenosili roušky ještě před vyhlášením nouzového stavu.

Kubánská vláda využila svůj rozsáhlý systém zdravotní péče a zavedla přímý dohled nad osobami s akutní respirační infekcí. Pro identifikaci podezřelých případů a posouzení, zda doporučit karanténu spolupracovala s vysokoškolskými studenty medicíny a zavedla také prioritní dohled nad letišti a přístavy.[7] Systém dozoru realizovaný kubánskou vládou ještě před tím, než pandemie dosáhla kubánských břehů, se ukázal být neocenitelným pro detekci a zadržení viru. Podle oficiálních údajů monitoroval kubánský systém primární zdravotní péče k 22. březnu 2020 více než 37 000 lidí a celkem bylo k témuž datu 40 potvrzených případů.[8] Včasně identifikované podezřelé případy nákazy byly okamžitě izolovány po dobu 14 dnů a podstoupily molekulární diagnostiku, zatímco potvrzené případy byly hospitalizovány a ošetřeny.[9] Velice komplexní přístup dozoru kubánské vlády usnadnil izolaci viru, přestože tato opatření nevedla ke konečnému řešení situace.

BProtože Kuba nebyla schopna provádět hromadné testování, využila k detekci viru molekulární testování, které bylo umožněné vybavením až sedmi laboratoří v různých oblastech země potřebnými nástroji. Podle kubánské vlády se země řídila doporučeními Světové zdravotnické organizace (SZO) a postupně zvyšovala laboratorní kapacity pro molekulární diagnostiku, denně prováděla testy a zajistila, aby ne více než 10% těchto testů bylo pozitivních.[10] Podle národního ředitele epidemiologie doktora Francisca Durána začala Kuba v dubnu používat rychlotesty k testování cestujících ze zemí s výskytem nemoci COVID-19. U osob vykazujících závažnou akutní respirační infekci byla provedena kvantitativní polymerázová řetězová reakce (test RT-PCR), aby se potvrdila přítomnost viru Sars-Cov-2. Přesto je třeba poznamenat, že jediné dostupné statistické údaje o případech výskytu

koronaviru na ostrově pocházejí z vládních zdrojů a oficiální údaje o akutních respiračních onemocněních v březnu a dubnu naznačují, že výskyt koronaviru na Kubě byl pravděpodobně větší, než uvádějí orgány veřejného zdraví. I přes komplexní přístup k testování byly v zemi zaznamenány případy, kdy se kubánští úředníci vyhýbali formální identifikaci potenciálních případů nemoci COVID-19, a pacienty s příznaky diagnostikovali jinými respiračními onemocněními, což umožnilo netestovat mnoho občanů.[11]

Spolu s rozsáhlou strategií dozoru a testování obyvatelstva Kuba také zahájila intenzivní mediální kampaň. Podle kubánského doktora Francisca Durána Kubánci na celém ostrově sledují informace a zprávy o šíření viru prostřednictvím denních brífinků vlády, během kterých je hlášen počet a rozmístění nových případů nákazy a je sdělován počet lidí ve vážném stavu. Podle aktivisty však vláda na ostrově informuje ohledně šíření pandemie nejasně a státem kontrolovaná média nevysílají úplné informace. Řídící pracovníci nemocnic také zabraňují šíření informací o pandemii tím, že vyhrožují zdravotníkům, kteří by chtěli zveřejnit fotografie nebo informace týkající se podmínek v kubánských nemocnicích. Kvůli selhání kubánské vlády sdělovat ucelené informace o nemoci COVID-19 a díky její aktivní cenzuře se během pandemie staly důležitými informace podávané nezávislými novináři. Bohužel kubánská vláda využila pandemii COVID-19 k uvěznění, pronásledování a zastrašování těchto nezávislých novinářů. Režim také využívá vynalézavé způsoby na potlačení nezávislé žurnalistiky, a to tím že pokutuje nezávislé novináře podle dekretu 370, který zakazuje šíření informací na sociálních sítích, které jsou „v rozporu se společenským zájmem, morálkou, dobrými mravy a integritou občanů“ a poté je svévolně zadržuje za „kladení odporu“ a „neposlušnost“. Po zatčení se novináři potýkají se zvýšeným

rizikem nákazy COVID-19 ve věznicích, protože kubánská zařízení neumožňují izolaci, sociální distancování ani nezajišťují adekvátní hygienická opatření. Podle Úřadujícího správce Agentury Spojených států pro mezinárodní rozvoj Johna Barsy agentura odsoudila „nejostřejším možným způsobem“ potlačování médií kubánskou vládou a Spojené státy vzdaly hold kubánským novinářům, kteří denně riskují své zdraví, aby přinesli kubánskému lidu pravdivé zprávy a přesné informace o průběhu pandemie.[12] Kromě toho mnoho mezinárodních nevládních organizací, včetně Reportérů bez hranic a Human Rights Watch, odsoudilo rozsáhlé potlačování médií na Kubě.

> ***Kubánská vláda využila pandemii COVID-19 k uvěznění, pronásledování a zastrašování nezávislých novinářů***

08 KUBÁNSKÉ ZDRAVOTNICTVÍ

Porozumění kubánskému systému zdravotní péče je jednoznačně nedílnou součástí pochopení zdarů a neúspěchů režimu zaznamenaných v boji proti novému koronaviru. Vzhledem k odlišné povaze kubánského systému zdravotní péče se této zemi dostalo velké pozornosti mezinárodních zdravotnických odborníků, kteří vyjádřili různé názory na životaschopnost systému zdravotní péče v zemi. Například mnoho odborníků na zdravotnictví z celého světa označilo kubánský model jako příklad hodný následování, a to díky včasnému zavedení systému všeobecné zdravotní péče, zaměření se na prevenci, poměrně nízkou kojeneckou úmrtnost a nízký poměr mezi počtem lékařů a pacientů. Tito odborníci dále vyzdvihli tvrzení kubánské vlády, že zdravotní péče by měla být základním a všeobecně dostupným právem, dále pozitivně ohodnotili podporu účasti veřejnosti na jejím vývoji, stejně tak chválili principy zakotvené v ústavě země z roku 1976 (přijaté národním plebiscitem a veřejným hlasováním) a zákon o veřejném zdraví z roku 1983.[13]

Kubánský systém zdravotní péče je také známý díky své mezinárodní lékařské diplomacii, kdy během krizí v oblasti veřejného zdraví Kuba vysílá lékařský personál do mnoha zemí. Kritici však poznamenávají, že chvála kubánského systému zdravotní péče pramení především z nadměrného zaměření na kojeneckou úmrtnost, jejíž statistiky kubánská vláda manipuluje, aby dosáhla politické legitimity.[14] Dále existují názory, dle kterých úspěchy v oblasti zdraví na Kubě byly dosaženy na úkor základních lidských práv, jako je souhlas pacienta a svoboda pohybu.[15] Chudoba na Kubě také nepříznivě ovlivňuje celkovou kvalitu lékařské péče dostupné v zemi, a to tím, že neumožňuje modernizaci zařízení, ani nákup důležitého lékařské vybavení a způsobuje stagnaci platů zdravotnických pracovníků.

Životaschopnost kubánského systému zdravotní péče je oslabena zchátralým stavem mnoha kubánských nemocnic, které mají popraskané zdi, rozbité postele a nehygienické podmínky.[16] Zjevný rozdíl mezi záviděníhodnou kubánskou lékařskou statistikou a zchátralým stavem jejích nemocnic byl nazván „kubánský zdravotní paradox“, protože podmínky v kubánských zdravotnických zařízeních jsou neslučitelné s jejími úspěšnými statistikami v oblasti veřejného zdraví.[17] Přesto je třeba poznamenat, že kubánský zdravotní paradox lze částečně vysvětlit zvýšeným důrazem na preventivní péči a vzdělávání v oblasti veřejného zdraví.

Jak již bylo uvedeno výše, počet pacientů připadajících na jednoho doktora je na Kubě jeden z nejnižších na světě, což by mělo logicky zlepšovat kvalitu zdravotní péče na ostrově. Kubánská vláda však upřednostňuje vysílání lékařů do zahraničí za účelem zisku, což nepříznivě ovlivňuje kvalitu péče v domácích nemocnicích. Kvůli tomu, že kubánská vláda má lékařskou diplomacii za prioritu na úkor zlepšování domácí zdravotnické péče, „byla jedna z pěti operací na Kubě zrušena v důsledku nedostatku zdravotnického personálu a potřeb“.[18]

Během pandemie se ještě více projevuje nepřiměřené upřednostňování exportu zdravotnických služeb do zemí, které se potýkají s problémy v poskytování zdravotní péče. Kubánská vláda vyslala do zahraničí více než 2 000 zdravotnických pracovníků na léčbu pacientů nakažených COVID-19, přičemž zavřela venkovské nemocnice a podstatně snížila výdaje na veřejné zdraví.[19] Vzhledem k tomu, že na mise do zahraničí byl vyslán velký počet kubánských lékařů, nemocnice musejí k léčbě nových případů COVID-19 využívat lékaře jiných specializací, což snižuje celkový

počet lékařů potřebných pro péči o Kubánce, kteří potřebují specializované ošetření. Ještě před pandemií Kubánská observatoř pro lidská práva uvedla, že drtivá většina Kubánců (78 %) musela na péči odborného lékaře čekat od jednoho do šesti měsíců, což znamená, že využívání specialistů na léčbu COVID-19 dále snížilo dostupnost zdravotní péče na Kubě.[20] Škrty kubánské vlády ve zdravotnictví v posledních letech snížily schopnost země adekvátně reagovat na pandemii a prohloubily problémy, kterým domácí nemocnice čelily již před pandemií. Tyto rozpočtové škrty také zvětšily problémy, které vyvstaly v důsledku pandemie, jako je zvýšená náchylnost k nákaze u starších obyvatel a jednotlivců s oslabeným imunitním systémem. Uzavření venkovských nemocnic přivedlo více pacientů do regionálních nemocnic, a tím se zvyšuje pravděpodobnost výskytu naléhavých případů a také se zvyšují náklady na dopravu.[21] Je šokující, že 59 procent kubánských „rodinných lékařů“, kteří se osvědčili jako účinné nástroje kubánské zdravotní péče, je v zahraničí, což má během pandemie nepříznivý dopad na primární lékařskou péči.[22]

„Vzhledem k tomu, že na mise do zahraničí byl vyslán velký počet kubánských lékařů, nemocnice musejí k léčbě nových případů COVID-19 využívat lékaře jiných specializací, což snižuje celkový počet lékařů potřebných pro péči o Kubánce, kteří potřebují specializované ošetření“

Zastaralá nemocniční zařízení, zvýšený důraz na lékařskou diplomacii na úkor domácí zdravotní péče a škrty ve výdajích na zdravotnictví nejsou jedinými faktory, které nepříznivě ovlivňují koronavirová opatření. Zvýšené náklady na zdravotní péči, neefektivní distribuce zdravotnických prostředků a přísná finanční omezení pro dovoz léků způsobily, že se situace během pandemie ještě zhoršila.[23] Pandemie způsobila výrazný pokles příjmů z cestovního ruchu a převody peněz od kubánských emigrantů se také snížily, což prakticky znemožnilo vládě zaplatit dovoz základního zdravotnického materiálu. Embargo Spojených států navíc dále omezuje prodej zdravotnického materiálu, což dále zhoršuje dostupnost roušek, rukavic a ventilátorů.

Kromě sankcí je Kuba díky špatné ekonomické situaci v nevýhodě, protože v mezinárodní konkurenci výrobci při nákupech zdravotnického materiálu během pandemie obvykle reagují na nejvyšší nabídku.[24] A tak mnoha kubánským nemocnicím chybí léky potřebné k léčbě pacientů s těžkým průběhem COVID-19 a ti jsou pak posíláni na ošetření do vzdálených zdravotnických zařízení. Nedostatek léků navíc přinutil mnoho Kubánců s oslabenou imunitou, kteří dostávají léky na recept, opakovaně cestovat na nejbližší kliniku a stát tam v dlouhých frontách na léky (prodávané za přemrštěné ceny), což se vymyká přísným nařízením kubánské vlády ohledně dodržování sociálního distancování a nevycházení z domu. Životy zdravotnického personálu na Kubě byly rovněž ohroženy nedostatkem dostupných ochranných pomůcek, protože zdravotní úřady údajně poskytovaly zdravotníkům pouze jednu roušku na 24hodinovou směnu a před dodávkou z Číny chyběly kubánským zdravotníkům jednorázové pláště, chirurgické čepice nebo brýle. [25]

Hygienické postupy na mnoha kubánských klinikách během pandemie nezabraňují přenosu viru, a tudíž ohrožují životy pacientů. Podle kubánského rodinného lékaře Ernesta někteří pacienti žijí v bytech bez tekoucí vody, což je škodlivé kvůli nezbytnosti mytí rukou během pandemie.[26] Další rodinný lékař připustil, že zanedbával dodržování adekvátních ochranných opatření při léčbě pacientů nakažených koronavirem z důvodu vyčerpání.[27] Kromě toho již dříve zmíněný nedostatek zdravotnického vybavení v nemocnicích nutí některé zdravotnické pracovníky k opakovanému použití jednorázových materiálů, jako jsou stříkačky, jehly a trokary, což pro pacienty představuje řadu zjevných zdravotních rizik.[28]

Jak dokazuje studie provedená Kubánskou observatoří pro lidská práva, pacienti a jejich rodinní příslušníci zaznamenali výrazný pokles kvality zdravotní péče poskytované během pandemie, přičemž zmiňují zahlcené nemocnice, porušování pravidel a nedbalost. Celkem 60 % Kubánců vyjádřilo znepokojení nad stavem nemocničních zařízení.[29]

13 COVID-19 A KUBÁNSKÁ EKONOMIKA

Zatímco hospodářská krize způsobená pandemií postihla většinu zemí Latinské Ameriky, současný stav a struktura kubánské ekonomiky dále zhoršily významné finanční problémy, které s sebou pandemie přinesla. Státem ovládaná kubánská ekonomika se za posledních 60 let ukázala jako neefektivní, jelikož po celou dobu má země problémy s financováním dovozu a s nastavením udržitelného růstu ekonomiky bez přijímání pomoci ze zahraničí.[30] Kromě toho kubánský průmysl, těžba a výroba cukru nedosáhly dostatečné návratnosti investic a zároveň produkce klíčových zemědělských a rybářských produktů na ostrově poklesla.

Kvůli celkové neefektivnosti kubánské ekonomiky se vláda nevyhnutelně začala spoléhat na příjmy z cestovního ruchu, což se vyplatilo obzvláště poté, co USA v roce 2015 uvolnily diplomatické vztahy s Kubou a američtí turisté se po Kanaďanech nakonec stali druhou největší skupinou turistů na ostrově.[31] Kvůli hurikánu Irma, zprávám o zvukových útocích na americké diplomaty a zavedení přísnějších cestovních omezení prezidentem Trumpem však turistický průmysl na konci roku 2017 poklesl, než se nakonec vzpamatoval díky plavbám all inclusive, které na ostrov přiváděly turisty.[32]

Pandemie nemoci COVID-19 ohrozila cestovní ruch na Kubě, zpochybnila tak jediný zdroj příjmů mnoha Kubánců, kteří z cestovního ruchu nepřímo profitovali, což dále zhoršilo schopnost občanů si zajistit příjmy. Americké sankce navíc způsobily chaos v maloobchodním systému země, který ekonomiku také nepříznivě ovlivnil.[33]

Kuba se již před pandemií potýkala s rozsáhlou a obrovskou chudobou: přibližně 2,6 milionu kubánských domácností (66 %) dostávalo méně než 2 500 kubánských pesos (100 amerických dolarů) měsíčně, přičemž polovina těchto domácností přežívala s částkou 40 amerických dolarů měsíčně či částkou menší než 1,33 dolarů na den.[34] Pandemie s sebou přinesla další nepřekonatelné ekonomické potíže a nadále zhoršila již nedobrou životní situaci mnoha kubánských rodin, jelikož způsobila rozsáhlý nedostatek potravin, nezaměstnanost a finanční krizi.

EKONOMICKÉ DOPADY NA OBYVATELSTVO

Druhá zpráva kubánské Observatoře pro lidská práva o stavu sociálních práv na Kubě odhalila,[35] že k červnu 2020:

- 80% kubánských rodin se nacházelo v situaci těžké nebo mírné ekonomické krize
- 40% respondentů uvedlo, že má potíže zajistit přežití
- 38% respondentů uvedlo, že má dostatek na přežití, ale nikoliv na nákup čehokoli dalšího
- 81% obyvatelstva nedostává žádnou pomoc od vlády

15 REAKCE KUBÁNSKÉ VLÁDY NA EKONOMICKÉ PROBLÉMY

Cestovní ruch je pro kubánskou ekonomiku životně důležitý. V roce 2016 přispívalo toto odvětví do národního důchodu částkou představující přibližně 2,5 procenta HDP a při započítání dalších nepřímých výdajů je tato částka zhruba třikrát vyšší.[36] Jelikož pandemie nepříznivě ovlivnila světový turistický průmysl, následně také ovlivnila schopnost kubánské vlády získat tvrdou měnu. Kubánská vláda si je vědoma zásadního významu, který má cestovní ruch na ekonomickou udržitelnost země, a tak se rozhodla využít svého úspěchu při potlačování ohnisek nákazy tím, že zatímco většina světa bojovala s narůstajícím počtem případů, Kuba začala opět vítat turisty na ostrově.[37] Všichni turisté, kteří přicestují na Kubu, se však musí podrobit testování a monitorování svých hygienických postupů tak, aby se zabránilo opětovnému nárůstu případů nákazy.

Jak již bylo zmíněno, kubánská vláda upřednostňuje vysílání lékařů do zahraničí za účelem zisku. Vláda využila nárůst globální poptávky po lékařích a začala doplňovat ušlý zisk z cestovního ruchu tím, že vyslala tisíce zdravotnických pracovníků do zahraničí na úkor domácího zdravotnictví. Vláda rovněž přistoupila k zavedení rozsáhlých ekonomických reforem, jako je zvýšení platů pracovníků, důchodová reforma, zrušení dotací a přidělila více autonomie státem řízeným podnikům. Vláda navíc za účelem zvýšení objemu dolarů a eur v oběhu otevřela nové státní obchody, které nepřijímají kubánská pesos. Tím však znemožnila mnoha chudším Kubáncům, kteří nemají přístup k cizí měně nakoupit si potřebné zboží. Kritici tvrdí, že kvůli zoufalé ekonomické situaci na Kubě se vláda uchýlila k nahrazení vypadlých příjmů, potřebných pro zaplacení dluhů, tím, že získala peníze od zbídačeného obyvatelstva bojujícího o přežití, a to z úspor a převodů peněz od příbuzných z ciziny.[38]

16 NEDOSTATEK JÍDLA ZPŮSOBENÝ PANDEMIÍ

Zatímco drtivá většina Kubánců uvedla, že strava jejich rodiny byla před pandemií nedostatečná, COVID-19 znesnadnil mnoha lidem přístup k základním potravinám a donutil je stát v dlouhých frontách na úkor svého zdraví.[39] Protože Kuba dováží zhruba dvě třetiny potravin, které zkonzumuje, pokles venezuelské pomoci a americké embargo způsobily velký nedostatek dovážených potravin.[40] Navzdory rozhodnutí kubánské vlády zvýšit objem potravin distribuovaný občanům během pandemie prostřednictvím přídělového systému La Libreta, ceny potravin přesto výrazně vzrostly. Kvůli tomu se mnoho Kubánců uchyluje k nákupu zboží na drahém a nelegálním černém trhu nebo k pěstování vlastních potravin.[41]

Interním migrantům, to znamená lidem, kteří se přestěhovali do jiné provincie, kde nemají trvalé bydliště, bylo během pandemie znemožněno získat zboží na příděl, protože dodávky se obvykle doručují na jejich domácí adresy, což nebylo možné kvůli přerušení dopravy mezi provinciemi.[42] Kubánský prezident Miguel Díaz-Canel také v říjnu oznámil, že vláda má v úmyslu zrušit systém La Libreta poté, co dojde k sjednocení dvojí měny, což může Kubáncům dále bránit v přístupu k potravinám.[43] Nerovnost v příjmech dále rozdělila Kubánce, a to tak že zatímco zámožnější rodiny se dokázaly zásobit potravinami před celonárodní karanténou, chudší Kubánci trpí nedostatkem potravin, protože neměli finance potřebné k nahromadění zásob.[44] Celkově kubánská potravinová krize během pandemie způsobila na ostrově akutní humanitární krizi, protože více obyvatel má problémy sehnat základní potraviny a jelikož vládní příděly jsou nedostačující.

17 SITUACE NA KUBĚ V OBLASTI BYDLENÍ BĚHEM PANDEMIE

Po vypuknutí pandemie, která vyžaduje sociální izolaci a dodržování odpovídajících hygienických postupů se kvalita a dostupnost bydlení ukázaly celosvětově jako klíčové pro její zvládnutí. Bydlení však patří mezi složité výzvy, které podkopaly strategii vlády na řešení pandemie. Kvůli neschopnosti kubánské vlády uspokojit požadavky na bydlení, většina Kubánců žije v nevyhovujících podmínkách, přičemž 63 % lidí žije v domácnostech o rozloze menší než 40 metrů čtverečních v rodinách čítajících 3 až 6 lidí.[45] Vzhledem k přelidněnosti kubánských domácností a důležitosti sociálního distancování pro prevenci šíření viru kubánská vláda během pandemie musela čelit řadě výzev v oblasti veřejného zdraví.

> ***„Podmínky, ve kterých Kubánci žijí, jsou prekérní , neuvěřitelných 7 z 10 domů v zemi potřebuje opravu"***

Ačkoli je mytí rukou zásadní pro zabránění přenosu nemoci COVID-19, mnoho Kubánců nemá možnost si ruce mýt, protože jejich obydlí nemají pravidelné dodávky vody, což je způsobeno neefektivním systémem rozvodu vody v zemi. Zatímco Kuba se chlubí téměř nulovou mírou bezdomovectví, skeptici poznamenávají, že skutečná míra bezdomovectví je podhodnocena, což způsobují vládní dotace na bydlení a kulturní tradice, dle kterých spolu žije více rodin v jednom domě. Tento fakt dále znemožňuje přesnou identifikaci zranitelných skupin obyvatel.[46]

18

Přestože statistiky naznačují, že většina Kubánců má přístup k bydlení, podmínky, ve kterých žijí, jsou nejisté a neuvěřitelných 7 z 10 domů v zemi potřebuje opravu.[47] Zatímco pandemie dlouhodobě izolovala mnoho Kubánců v jejich domovech, významnému procentu domů na ostrově hrozí kolaps a tím neustále ohrožují životy obyvatel.

Photo by Alietser Prats

19 COVID-19 A ZRANITELNÉ SKUPINY OBYVATEL

Stejně jako v jiných zemích má pandemie na Kubě nepřiměřený dopad na některé marginalizované skupiny obyvatel a skupiny, které jsou náchylnější se virem nakazit anebo jim hrozí větší riziko úmrtí v důsledku nákazy. Například 81 % starších Kubánců má již existující zdravotní problém, což má za následek to, že 85,1 % jich na COVID-19 zemře.[48]

Kubánští důchodci jsou kvůli penzi, jejíž částka je neměnná a nedostatečná, během pandemie náchylnější k bezdomovectví. Jelikož 10,6 % Kubánců je starších 65 let, podstatná část obyvatelstva je nucena potýkat se s finančními obtížemi, nedostatky v oblasti bydlení a současně se smrtící pandemií.[49]

Pandemie rovněž neúměrně dopadla na kubánské ženy, které sice představují více než 68,8 % zaměstnanců ve zdravotnictví a sociální péči, ale rovněž jsou z 48,4 % samoživitelkami.[50] Dalším faktorem, který zhoršuje situaci žen pečovatelek, je jejich zvýšená psychická zranitelnost, kterou mnohé z nich zmiňují kvůli obavám z nákazy. Podle výzkumu byla pravděpodobnost, že žena nahlásí během pandemie velkou míru strachu (ve srovnání s nízkou mírou strachu), velká, což představuje číslo 3,45krát vyšší než u muže.[51]

Větší počet kubánských žen navíc zažilo během karantény domácí násilí, protože byly nuceny žít po delší dobu v blízkosti násilníků. Přes tento zjevný nárůst případů domácího násilí kubánská vláda opomněla přijmout adekvátní opatření k zabránění nárůstu těchto případů během karantény. Navíc, případy zabíjení žen na základě pohlaví (tzv. feminicida) nejsou úřady ani státními médii zveřejňovány.[52]

Bohužel, většina případů domácího násilí na Kubě není hlášena, a to z důvodu finanční závislosti žen na jejich partnerech. Navíc pokud ženy domácí násilí nahlásí, setkají se s odmítavou reakcí úřadů. Je zřejmé, že pandemie na Kubě znejistila život pro mnoho zranitelných skupin obyvatel, které nedostávají odpovídající vládní ochranu ani pomoc.

21 ZÁVĚR

Z epidemiologického, ekonomického a humanitárního hlediska pandemie způsobila kubánské vládě řadu nových problémů a problémy již existující dále zhoršila. Ačkoli režim přijal rozsáhlá opatření k zamezení šíření viru, jako je testování obyvatel a prosazování sociálních distančních opatření, rozhodnutí vlády vyslat během pandemie zvýšený počet lékařů do ciziny, zchátralá zdravotnická zařízení, nedostatečný dovoz lékařského vybavení a podstatné škrty v rozpočtu určeném na veřejné zdravotnictví dále podkopaly její schopnost se účinně bránit. Vláda navíc zesílila potlačování nezávislých médií, což většině obyvatel brání v přístupu k důležitým informacím, a navíc využívá opatření proti nemoci COVID-19 k cílení na aktivisty, jež trestá prostřednictvím pokut. Navzdory těmto nedostatkům kubánská vláda vyhlásila svůj záměr provést ekonomickou reformu. Je však nepravděpodobné, že by vládní ekonomická strategie zmírnila bezprecedentní dopad na finanční způsobilost a psychické zdraví Kubánců, které ovlivňují jejich schopnost se o sebe postarat. Navíc některé aspekty navrhované strategie ekonomické reformy jen dále zhoršily finanční potíže, kterým zbídačení Kubánci, nemající přístup k cizím měnám, musí čelit. Celkově lze říci, že zatímco centralizovaná, státem kontrolovaná povaha kubánské vlády a ekonomiky usnadnila její rychlou a soustředěnou reakci na pandemii, COVID-19 dále prohloubil pochybnosti o její schopnosti zajistit kubánským občanům důstojné podmínky, přičemž odhalil zjevné nedostatky v jejím všeobecně uctívaném systému zdravotní péče.

22 BIBLIOGRAFIE

[1] Llibre-Guerra, J. J., Jiménez-Velázquez, I. Z., Llibre-Rodriguez, J. J., & Acosta, D. (2020). The impact of COVID-19 on mental health in the Hispanic Caribbean region. International Psychogeriatrics, 1-4. doi:10.1017/s1041610220000848

[2] People in Need (n.d.). Eye on Cuba. Retrieved November 02, 2020, from http://www.eyeoncuba.org/en/

[3] OCDH. "Al Menos 408 Acciones Represivas Se Produjeron En Cuba En Agosto, De Ellas 111 Detenciones Arbitrarias." Observa Cuba, Observatorio Cubano De Derechos Humanos, 9 Feb. 2020, 17:13, observacuba.org/al-menos-408-acciones-represivas-se-produjeron-en-cuba-en-agosto-de-ellas-111-detenciones-arbitrarias/

[4] [5] Riverol, A. P. (2020). The Cuban Strategy for Combatting the COVID-19 Pandemic. doi: https://mediccreview.org/the-cuban-strategy-for-combatting-the-covid-19-pandemic/

[6] OCDH (2020, June 03). Retrieved October 26, 2020, from https://observacuba.org/gobierno-de-cuba-no-ha-declarado-estado-de-emergencia-por-covid-19-pero-aprovecha-para-limitar-aun-mas-los-derechos-y-libertades-denuncia-ocdh/

[7] Miranda, B., 2020. Coronavirus en Cuba: cómo funciona el agresivo modelo de vigilancia epidemiológica contra la COVID-19 [WWW Document]. BBC Mundo. Retrieved October 26th, 2020 from https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-52496344

[8] Acosta, N., & Marsh, S. (2020, June 09). Closing in on all sides: Cuba nears declaring coronavirus victory. Retrieved October 26, 2020, from https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-cuba/closing-in-on-all-sides-cuba-nears-declaring-coronavirus-victory-idUSKBN23G024

[9] [10] Riverol, The Cuban Strategy for Combatting the COVID-19 Pandemic

[11] Covid-19 and the Two Faces of Cuban Medicine. (n.d.). Retrieved from https://iwpr.net/global-voices/covid-19-and-two-faces-cuban-medicine

[12] VOA. (2020, May 26). Cuba Cracks Down on COVID-19 Reporting. Retrieved October} 26, 2020, from https://editorials.voa.gov/a/cuba-cracks-down-on-covid-19-reporting/5436411.html

[13] Keck, C. W., & Reed, G. A. (2012). The Curious Case of Cuba. American Journal of Public Health, 102(8). doi:10.2105/ajph.2012.300822

[14] [15] Gómez-Dantés, O. (2018). Cuba's health system: Hardly an example to follow. Health Policy and Planning, 33(6), 760-761. doi:10.1093/heapol/czy035

[16] [17] Lopez, Dianelis. (2019) Modernizing the Cuban Healthcare System by Updating Medical Immigration Rules. Harvard Public Health Review: A Peer-Reviewed Journal, Retrieved 26 Oct. 2020 from harvardpublichealthreview.org/cubanhealthcare/

[18] Albornoz, S. C. (2006). On a mission: How Cuba uses its doctors abroad. Bmj, 333(7566). doi:10.1136/bmj.333.7566.464

[19] Torres, Nora Gámez. "Cuban Doctors Fight COVID-19 Abroad, but on the Island Healthcare Cuts Worry Experts." Miami Herald, Miami Herald, 26 May 2020, www.miamiherald.com/news/nation-world/world/americas/cuba/article242929936.html

[20] Ocdh. (2020, June 12). OCDH. Retrieved October 26, 2020, from https://observacuba.org/el-60-de-los-cubanos-se-queja-de-las-instalaciones-hospitalarias-y-de-que-la-alimentacion-racionada-no-cubre-ni-la-mitad-del-mes-denuncia-un-estudio-del-ocdh/

[21] [22] [23] Mesa-Lago, C., Peréz Villanueva, O. E., Amor Bravo, E., Guillén Martinez, J. I., Acosta Gonzalez, E., Sanchez, R., Hernandez, D. V. (2020). La COVID-19 En Cuba Y Sus Consecuencias En La Etapa De Post-Pandemia: Visión Y Propuestas.

[24] NBC News. (2020, April 11). Cuba says U.S. embargo is 'obstacle' to getting coronavirus-fighting supplies. Not so, says U.S. Retrieved October 26, 2020, from https://www.nbcnews.com/news/latino/cuba-says-u-s-embargo-obstacle-getting-coronavirus-fighting-supplies-n1181711

[25] [26] [27] Covid-19 and the Two Faces of Cuban Medicine

[28] Food and medicine shortage: Living the Covid-19 in Cuba. (2020, October 08). Retrieved October 26, 2020, from https://cubalog.eu/en/2020/10/shortages-covid-19-cuba/

[29] Ocdh, (2020, June 12). OCDH. Retrieved October 27, 2020, from https://observacuba.org/el-60-de-los-cubanos-se-queja-de-las-instalaciones-hospitalarias-y-de-que-la-alimentacion-racionada-no-cubre-ni-la-mitad-del-mes-denuncia-un-estudio-del-ocdh/

[30] Mesa-Lago, C. (2019, March 28). Opinion: There's Only One Way Out for Cuba's Dismal Economy (Published 2019). Retrieved October 26, 2020, from https://nyti.ms/2SYhH51

[31] Acosta, Nelson, and Sarah Marsh. "Cuba Sees Tourism Dropping 8.5% Due to Trump Travel Restrictions." Reuters, Thomson Reuters, 11 July 2019, www.reuters.com/article/us-cuba-tourism/cuba-sees-tourism-dropping-8-5-due-to-trump-travel-restrictions- idUSKCN1U62UR

[32] Mesa-Lago, There's Only One Way Out for Cuba's Dismal Economy

[33] Frank, M. (2020, May 12). Cuba doubles down on testing as coronavirus cases decline. Retrieved October 26, 2020, from https://fr.reuters.com/article/us-health-coronavirus-cuba-testing-idUSKBN22O2VL

[34] [35] El Estado De Los Derechos Sociales En Cuba (2). (2020, June 11). Retrieved October 26, 2020, from https://derechossocialescuba.com/informe-02-espanol/wever

[36] Feinberg, R. E., & Newfarmer, R. S. (2016). Tourism in Cuba: Riding the Wave Toward Sustainable Prosperity. Retrieved October 26, 2020, from https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/11/fp_20161202_tourism_cuba_feinberg_newfarmer.pdf

[37] Bloodworth, J. (2020, August 06). Coronavirus Victories May Not Be Enough for Cuba. Retrieved October 26, 2020, from https://foreignpolicy.com/2020/08/06/coronavirus-victories-cuba-health-care/

[38] Pentón, M. (n.d.). Cuba opens dollar stores filled with products that had been scarce for months. Retrieved October 26, 2020, from https://www.miamiherald.com/news/nation- world/world /americas/cuba/article244349652.html

[39] El Estado De Los Derechos Sociales En Cuba

[40] Marsh, S. (2020, June 29). Facing crisis, Cuba calls on citizens to grow more of their own food. Retrieved October 26, 2020, from https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-cuba-urban-gardens/facing-crisis-cuba-calls-on-citizens-to-grow-more-of-their-own-food-idUSKBN2402P1

[41] La Libreta je knížka s potravinovými lístky z roku 1962. Kniha určuje, které dávky jsou přidělovány a jak často je lze získat. Povolenky v knize se liší podle věkové skupiny a potřeb a přidělené zboží se prodává za malé procento tržní hodnoty.

[42] Garth, H. (2020, September 25). Cuban Food Security in a Time of COVID-19. Retrieved October 26, 2020, from https://www.anthropology-news.org/index.php/2020/09/25/cuban-food-security-in-a-time-of-covid-19/

[43] Cuba: Ration book to be eliminated after monetary unification. (2020, October 09). Retrieved October 26, 2020, from https://oncubanews.com/en/cuba/cuba-ration-book-to-be-eliminated-after-monetary-unification/

[44] Garth, Cuban Food Security in a Time of COVID-19

[45] Ocdh. (2020, June 12). OCDH. Retrieved October 26, 2020, from https://observacuba.org/el-60-de-los-cubanos-se-queja-de-las-instalaciones-hospitalarias-y-de-que-la-alimentacion-racionada-no-cubre-ni-la-mitad-del-mes-denuncia-un-estudio-del-ocdh/

[46] Hawthorne. (2020, June 16). Hidden Homelessness in Cuba. Retrieved October 26, 2020, from https://borgenproject.org/homelessness-in-cuba/

[47] Hawthorne, Hidden Homelessness in Cuba.

[48] Mesa-Lago, La COVID-19 En Cuba Y Sus Consecuencias En La Etapa De Post-Pandemia

[49] Hawthorne, Hidden Homelessness in Cuba

[50] Mesa-Lago, La COVID-19 En Cuba Y Sus Consecuencias En La Etapa De Post-Pandemia

[51] Broche-Pérez, Y., Fernández-Fleites, Z., Jiménez-Puig, E., Fernández-Castillo, E., & Rodríguez-Martin, B. C. (2020). Gender and Fear of COVID-19 in a Cuban Population Sample. International Journal of Mental Health and Addiction. doi:10.1007/s11469-020-00343-8

[52] Cuba Slow to Act Over Domestic Abuse. (2020). Retrieved October 26, 2020, from https://iwpr.net/global-voices/cuba-slow-act-over-domestic-abuse

WWW.CLOVEKVTISNI.CZ

@PeopleLatAm and @PeopleInNeedHumanRights

@EYEonCUBA

www.eyeoncuba.org

www.cubalog.eu